

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA
KRON 8⁻, ZA DIJAKE KRON 6⁻; POSA-
MEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA
NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10⁻, ZA
DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13⁻

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA URED-
NIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATO-
LIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLA-
MACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO
LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 2. * 10. FEBRUARJA 1916 - IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 24

Presenečena francoska artiljerijska kolona v Artoisu
na cesti v Lille.

*Japonski topovi na Ruskem. Vkopavanje čet. Balkanske slike. Raztrgan top. Padli.
Goriški grad, drž. kolodvor, okolica. Višegrad v Bosni. Vojna kapela 2000 m visoko itd.*

Giacopone da Todi.

M. Herbert.
(Dalje.)

V stolnici v Todi so slovesno obhajali praznik Marijinega Vnebovzetja. Bil je to praznik, poln cvetic in glasov, barv in radosti, praznik vencev in girland. Od daleč, iz vseh umbrijskih pokrajin, so privreli skupaj kmetijski ljudje v prazničnih, pisanih oblekah. Žene, dekleta, otroci, pastirji in pastarice, kmetje in kmetice, vrtnarji in vrtnarice, vsi so prišli s šopki, s pšeničnimi klasi in z raznovrstnimi rožami in zelišči. In kako so dehtele te rože in ta zelišča, natrgana ob blagoslovljenem tiberskem obrežju, kjer jim je solnce vdahnilo moči in barve!

Kakor da sta se polje in log preselelila v cerkev, da sta deležna blagoslova v stolnici, kakor da je vsa rodovitna zemlja navzoča pred žarečim oltarjem, kjer se prepeva sveta maša in kjer ima večna beseda svetega evangelija svoj dom.

Po stari navadi so se zbrale belooblečene deklice z zlatimi vencami v kitah ob straneh velike ladje, in skozi ta živi špalir mladosti in lepote so prihajali v cerkev sinovi plemenitih rodbin iz mesta na belih, s škrlatom opremljenih in s srebrom obuzdanih konjih pred veliki oltar, da se poklonijo Assumti, v nebesa vzeti, in da prejmejo od škofa blagoslov za-se, za konje in orožje.

V zlatovezenih ornatih so vršili duhovni sveto daritev, in kakor mogočen slavošpev so donele po cerkvi pri darovanju besede: »Vzeta je Marija v nebesa, radujejo se angeli, povelečujejo in slavé Gospoda. Aleluja!«

In ko je donela ta aleluja po cerkvi, je nastalo v cerkvi vse glasno. Peruti so udarjale proti stropu, čuli so se glasovi, kakor da so se angeli oglasili. Pa bili so le ptiči raznih vrst in raznih velikosti: golobi, drozgi, škorci, vrabci, ščinkovci, lastavice, kosi, penice in kraljički, ki so jih kmetijski otroci v malih kletkah prinesli s

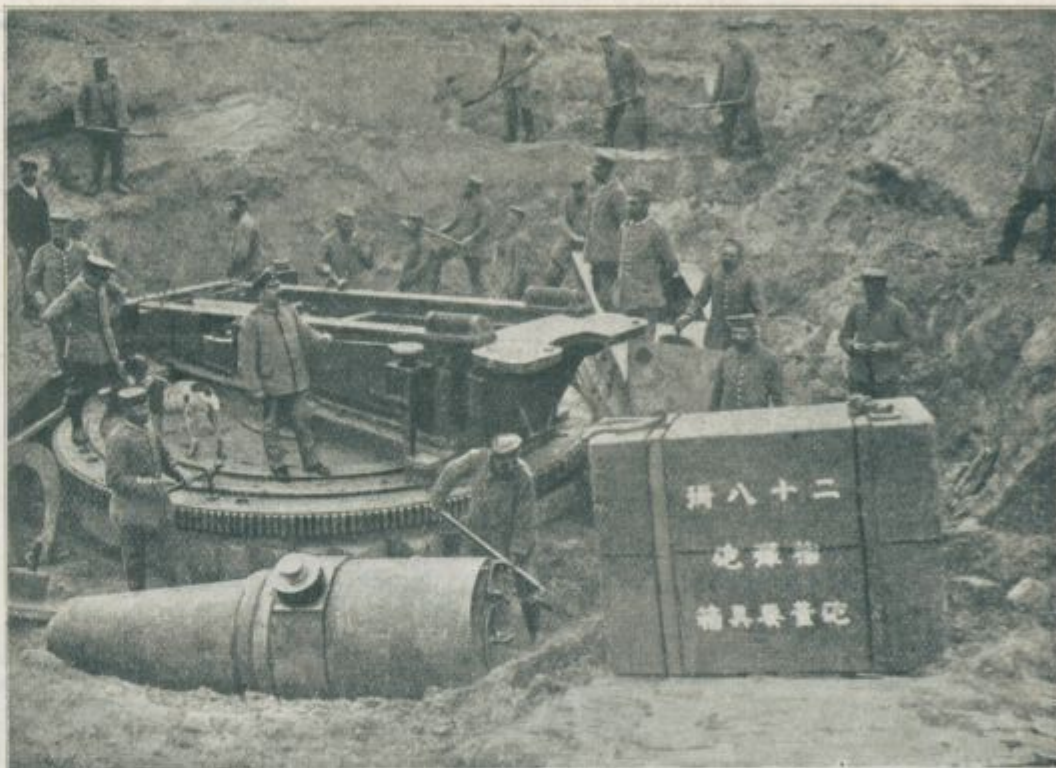
nebes svoj slavnostni vhod. Iznad belkastih oblakov se dviga ona in razprostira svoje roke Sinu nasproti, ki jo pričakuje ob desnici Očetovi, da podari večno plačilo verni pomočnici kristjanov.

In oglasile so se v stolnici pastirske piščalke, troblje in flavte, in vse je proslavljalo praznik Marijinega Vnebovzetja.

Giacopone dei Benedetti je stal v sprednjem koru na častnem mestu poleg mestnega župana in državnega glavarja.

In ponosno se je Giacoponeju dvignila glava, svetlejšje mu je žarelo njegovo oko.

V tem trenutku je okušal Giacopone srečo, ki mu je došla z Vanno. V duhu je za hip preživel svoje življenje ob njeni strani. Dasi je bil poln krivic, poln srda in omdeljevan, vendar je dihal doma duh nedolžnosti in blaženega miru. Kakor da se je prizibal na otok sreče, kadar je prestopil prag domače hiše. Kjer je ukazovala Vanna, tam ni bilo prostora nemiru in bo-

Zavezniške čete odkrijejo v trdnjavi Grodno od Rusov zakopano topniško baterijo japonskega izvora.

Postaven, ukazujoč je stal, kakor mož bogastva, mogočnih uspehov in brezskrbnega pogleda v prihodnost. Sreča in zadovoljnost sta bili z njim. Svoj baret z belimi, nojevimi peresi je držal v roki, in njegovo

jem. Njen pogled je bil kakor razlito olje. In ko se je ljubeče ozrla nanj, tedaj se mu je zdelo, kakor da mora poklekniti pred njo in priznati: »Jaz tebe nisem vreden. Ne smeš me imeti za boljšega nego sem

Zavezniške čete v sprednjih pozicijah se na Ruskem bojišču ležeč vkopavajo, med tem pa tudi odbijajo sovražnik v pritisk.

seboj in jih v proslavo v nebesa vzeti Kraljici spustili iz kletk, da so se zanjo dvigali proti nebu.

Ljudstvo, živahno južno ljudstvo, ki živi v veselju in žalosti s svojim Bogom in s svojimi svetniki, se je glasno radovalo. Vsakdo je mislil, da vidi, kako se na stečaj odpirajo zlata vrata višnjeve nebeške palače, kjer obhaja Kraljica

oko je zgoraj na balkonu, odločenem za plemenite gospe, iskalo mlado svojo ženo in jo našlo med njimi, njih kraljico.

Najlepša se mu je zdela med vsemi. Zdelo se mu je, da se je nekoliko postarala, kakor da se je neka zamišljenost, neka bol naselila okrog njenih usten; a uprav ta resnoba jo je delala tem večjo in plemenitejšo.

v resnici.« Življenje njegovo zunaj doma namreč je bilo divje in razuzdano. Toda tega priznanja mu ni dovolil njegov ponos. Ali ni on sam svoj gospod? Kdo mu more braniti, da ne stori, kar hoče? Komu je dolžan odgovarjati? Tudi Vanni ne. Ona je lahko nedolžno živela. Kdo jo je vodil v izkušnjava? Ali ni živela vedno v zavetju?

Le redkokdaj se je stopil njegov ponos pred njeno gorko nežnostjo, in takrat se mu je zdelo, da nosi njeno ljubezen kakor dragocen amulet na svojih prsiah.

Opoldne po slovesnosti v čast Marije, v nebesa vzete, je sedel Giacopone dei Be-

kor cvetje belopogrjneno mizo. Giacopone je dvignil svoj, z vinom napolnjeni kozarec nasproti lepi Fortuni, ki je stala na balkonu, rekoč: »Boginja sreče, ostani nam zvesta! Tebi na čast veljaj ta moj kozarec!« — Solčni žarki so se zaiskrili v

kristalnem steklu, ko je Giacopone dvignil kozarec in izpil.

»Glej, vino, žarki in sreča te venčajo, draga Vanna!« je dejal soprogo, ko je opazoval to igračkanje svetlih žarkov. »Življenje je lepo, prelepo, bogato in neizčrpno v svojih darovih.«

Ko je položil kozarec na marmornato mizo, tedaj pa je otožno — zamišljen dostavil: »Življenje je lepo, dokler smo mladi in krepki, da se dvigamo nad globino, ki nam grozi. Dokler vse smejoč se pozabimo in smejoč se prebolimo, dotlej živimo srečno. Dokler kri močno polje po naših žilah, da se pri nas ne more naseliti zavest krivde, razočaranja in bridkih izkušenj, ampak vse sproti odnaša in novega prinaša. Toda starati se, to mora biti nekaj groznega. Zato pa, draga Vanna, carpe diem, uživaj, porabi čas!« —

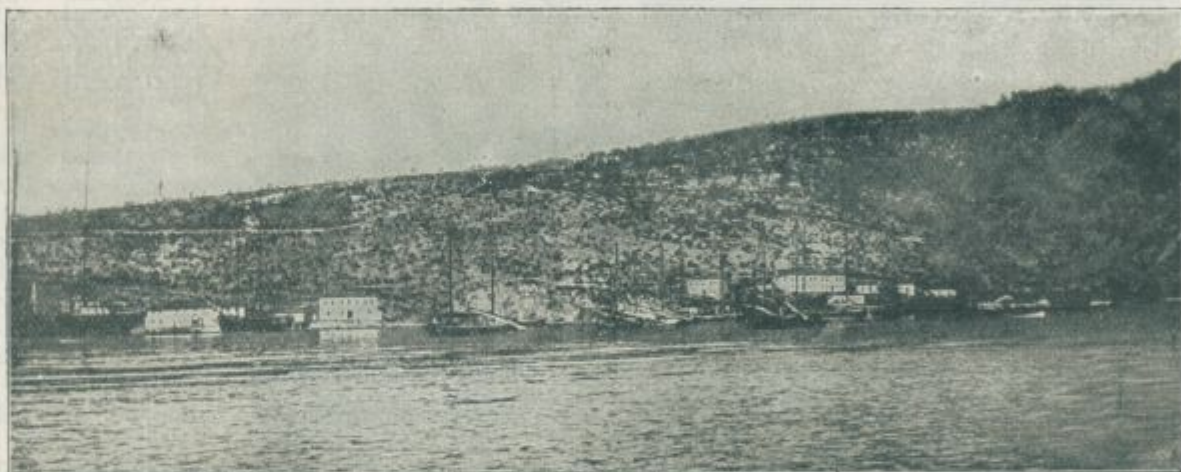
Vanna ga je prijazno pogledala, in njena beseda je bila skrivnostna, kakor bi se čula iz daljave: »Moje mnenje je drugačno, Giacopone moj dragi. Jaz mislim, dokler mi hočemo pozabiti, dotlej pravzaprav ne živimo. Mi frčimo čez zemljo, mi ne stopamo po njej, mi bežimo z vetrom kakor listje brez volje in ostanemo sebi in drugim tuji. — Tuj biti, to je pa nekaj strašnega, mrz-

Skaderska ulica.

nedetti s svojo soprogo pri kosilu. Oprava v njegovi hiši je bila opremljena po knežje. Sedela sta ob marmornati mizi z razgledom na vrt; od tam pa se je razprostirala smejoča se, blagoslovljena umbrijska ravan. Pšenična polja, opasana z drevoredi oranž in vinske trte so se svetila v solčnih žarkih; na bližnjih gričih so se pasle črede belih koz, in od daleč se je čula vesela pastirska pesem. Na Tiberi je plavala jadrnica; vse je človeka vabilo, da se vtopi v radost in uživanje in da pozabi na trde probleme življenja.

Mladi, črni služabniki so donášali okusna jedila. Oranže, dateljni, banane in breskve so pokrivala ka-

Pristanišče Sv. Ivan Meduanski v Albaniji.

Kresalo duhov.

Roman iz irskega življenja. Angleški napisal P. A. Sheehan. — Prevel Davorin Ciuha.

(Dalje.)

»Da. Najprej sanskritno pismo, ki je prišlo s porfirno vazo.« V brezbriznem tonu je nadaljevala:

»Vaza je ubita.«

Prestrašeno je planil pokoncu in dejal:

»Za vraga! Kdo jo je ubil?«

»Jaz,« je dejala. »Zelena kača na dnu se je premikala in mislila sem se, da me lahko vgrizne. Vrgla sem nanjo granato in bila je zdrobljena v prah; vaza se je razklala v dva dela.«

»Ti si naredila nekaj hudega, zapečatila si svojo usodo in se boš bridko ke-

sala. Pridi, da pogledava, kakšno nesrečo si naredila.«

On je premaknil roko, kakor bi se hotel dotakniti njene rame; zadel je pri tem nerodno ob njeno lice. Ona je planila pokoncu, sunila ga na stran in kriknila:

»Kako si me upaš dotakniti, ti — gobavec! Kako si se upal vsiliti v družino, v naš rod, ki že od davnih časov ni imel ne telesnega ne moralnega madeža na sebi? Ti pustolovec, čigar temna preteklost se začenja jasni šele sedaj, ti pijanec, zapeljivec, hinavec! Vsilil si se v dostojno družbo in jo zasmehuješ, samo da zakrivaš svojo lastno moralno ničvrednost. Ti gobavec, po lastni izpovedi ti večni gobavec, kako si imel toliko nesramne predrznosti, da si se vrnil v našo dostojno družino s tako telesno in moralno ostudnostjo? Dal si mi stališče in bogastvo. Vzemi ju, vzemi ju! in vrni mi mojo nedolžnost in mojo nevednost! A tega ne moreš, o Bog, tega ne moreš! Nesreča se je zgodila in sam Bog bi ne mogel narediti, da bi je ne bilo. Jaz sem izdana in izgubljena. Jaz, ki ne trpim na koncu prsta madeža od črnih niti na

obleki samo sledu o blatu; jaz, ki sem strepetala pred vbodom šivanke, ki sem čutila umazanost, če mi je sedla muha na roko — jaz moram prenašati tvojo prisotnost, s teboj sedeti pri isti mizi in vdihavati tvojo umazanost, okuženje, ki hlapi od tebe! Ti nečisti pes! Na svetu ni kazni, ki bi bila dovolj velika zate. Pojdi! Pojdi, kamor hočeš, in vzemi s seboj prokletstvo izdane deklice, ki si ji uničil življenjsko srečo!«

Ko je kriknila zadnjo besedo, je slišala odpreti vrata in pri svitu plinovitih svetilk je videla odhajati vso strto postavo. Vrgla se je na zofo in krčevito ihtela: »Oče! O, oče!«

Naenkrat je zaslišala strašen ropot in na tla je udarilo nekaj težkega. Pridržala je sapo in se zdrznila, kaj je.

Nato je slišala zunaj tekanje, pridušene vzklike služinčadi, šum, kakor bi izkušali dvigniti od tal težek predmet. Potem je potrkalo na vrata. Nekdo je dejal:

»Gospod Outram je padel v nezavest.«

lega. Ne, nič pozabiti — nič ne smemo pozabiti.«

Giacopone je segel po njeni drobni, beli roki, ki je slonela na mizi, lahka kakor cvetni list.

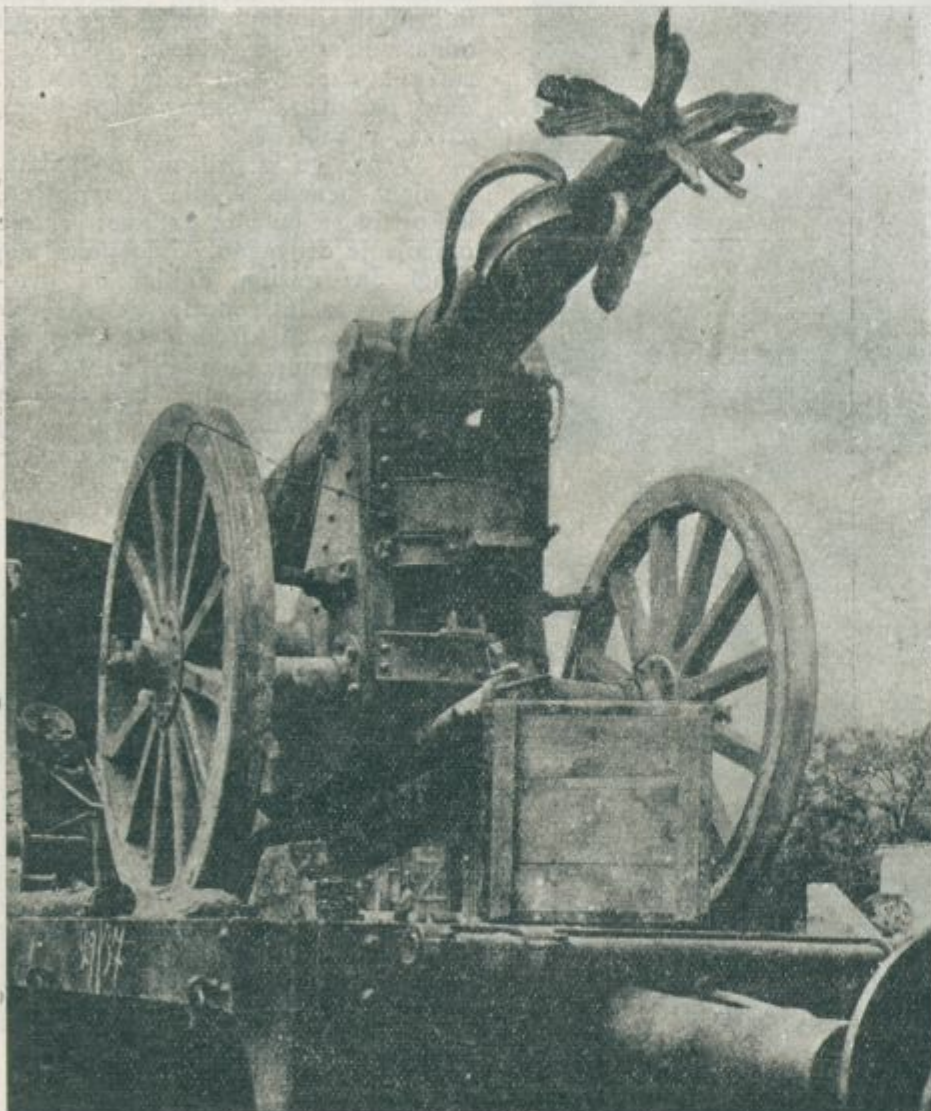
»Kaj bi ti pač imela pozabiti, Vanna? Kar misliš in delaš, vse je dobro, lepo, čisto, ljubeznivo. To ima naš spomin rad. Jaz pa sem doživel in storil mnogo reči, ki jih moram pozabiti, če hočem biti vesel in srečen. Ko bi se z vsem tem otovoril, bi moral imeti orjaške moči, da bi vse to nosil.«

Vanna ni odgovorila; njena navada ni

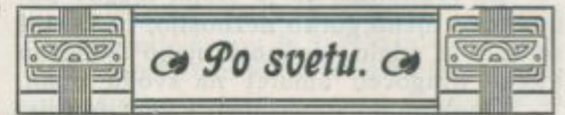
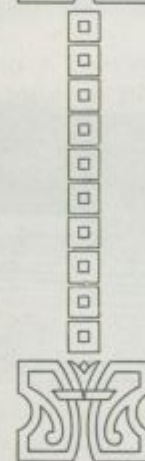
bila, da bi bila kdaj nadlegovala z vprašanji. Njena duša pa je bila v njenih očeh. Sočutje, skrb in nežnost — vse to se je razodevalo v njih. Razmišljala je o tem, kar se je skrivalo v Giacoponejevih besedah. Slutila je, da se mu dani spoznanje, v svoji duši je občutila, da se bliža božji resnici. —

(Dalje.)

Darujte za Rdeči križ!

Vsled polnega strela iz našega možnarja raztrgana cev topa ruske baterije.

Svetovna vojska.

30. jan. Na ruskem bojišču neprestani brezuspešni napadi. — Naše čete so v Albaniji zasedle Leš in sv. Ivan v Medui. — Na francoskem bojišču so Nemci pri Somme vrgli Francoze za en kilometer nazaj na prostoru štirih kilometrov in ujeli 1270 mož in 17 častnikov.

1. febr. Angleži in Francozi so se polastili polotoka Karaburnu, od koder lahko branijo Solun. Grško trdnjavo na tem otoku so vzeli s silo. — Grki so baje zaradi tega zelo razdraženi, in večina poslancev se je izrekla, da Grška ne sme več trpeti Francozov in Angležev na svoji zemlji.

1. febr. Zeppelin je obiskal Pariz in napravil precej razdejanja; porušil je več hiš, tudi ljudi je bilo precej ubitih. Nemci

† **Profesor Anton Bezenšek**
umrl v Sofiji na Bolgarskem.

Stopila je vun. Završil njen marmornatoblede, prepadli obraz se je vse prestrašilo. Počasi je stopila na stopnišče ter držala roko na očeh, da je ni slepila plinova luč. Prvi služabnik se je trudil, da bi s pomočjo drugega in žensko služinčadjo dvignil od tal nezavestno truplo. Gospa Outram je nepremično stala kot kip in opazovala nesrečnega moža, ki ga je za vedno pahnila od sebe. Odpeli so mu bili srajco, da bi lažje dihal. Kjer je udaril ob tla, mu je zevala globoka rana. Bil je popolnoma nezavesten.

Iz jedilnice, kjer je moral major nepremično sedeti na svojem stolu, se je razlegalo nestrpnostno zvonjenje. Major je hotel vedeti, kaj ropota. Gospa Outram je v mrzlem tonu velela služinčadi odnesti moža v malo obednico v pritličje, poslala je po zdravnika in stopila k očetu.

»Ralph je padel ali se je pa onesvestil,« je dejala. »Poslala sem po zdravnika.«

»Kako to?« je vprašal in opazoval z nekim začudenjem njene blede, prepadene poteze.

»Jaz ne vem. Mislim, da je bilo, kar imenujemo udarec božje roke.«

»Kje je bil? Odkod je prišel?«

»Iz moje sobe. Imela sva resen razgovor,« je naenkrat dejala s povzdignjenim glasom. »To je prst božji. Midva morava bežati s tega groznega kraja.«

»Pomiri se, Mabel,« je dejal major. »Predvsem glej, da služabništvo ničesar ne zapazi. Ti pač veš, kako rado opravlja.«

»To vem. Toda ali je boljše, vse prenašati molče kakor pa o tem govoriti.«

»Da, seveda. Veš, to so družinske skrivnosti. In potem tvoj ponos. Nikoli ne smeš izdati, da si napravila pogršek. To nikakor ne gre. Bilo bi priznanje, da si poražena. In misli na družabno stališče, ki ga zavzemaš. Kako bi se vsi tvoji znanci veselili tvoje nesreče!«

»Da, da, vedno slišim samo stališče, varovanje ugleda, tajiti. O, če bi mogla kam, kjer ni treba živeti tako nenaravnega življenja, oče?«

»Da, moja draga?«

»Če bi se z Ralphom — z gospodom Outranom kaj zgodilo, morava proč, —

proč — proč, vseeno kam, čim dalje, tem bolje. Najameva si star grad na Škotskem, kjer sto milj naokoli ni žive duše, ali pojdiva na Angleško ali sploh kam, samo proč, proč!«

»Da, a jaz moram imeti v bližini zdravnika. Poglej za Ralphom. Služabništvo se bo spogledovalo, ker ga pustiš v takem položaju samega.«

Odšla je v sobo, kjer je ležal njen mož nezavesten na zofi. Ko je dala par majhnih navodil, je šla v svojo sobo. Prišedši pred stopnišče, je videla, da se je podstavek izpod vaze prevrgel, vaza je ležala v tisoč črepinjah na tleh. Povsem je bil njen mož zadel na oster rob, prevrnivši, optekaje se, podstavek na tla.

»S to vazo je strašna skrivnost,« je mislila. »Samo da bi mogla prečitati pismo!«

Nesla je luč v sobo in odprla plinovo svetilko pred zrcalom. Preplašena vsled lastne prikazni je odskočila nazaj. Oči so ji izstopile in v njih se je zrcalil divji, obupen izraz; poteze na obeh straneh ustnic so bile globoko zarezane kakor bi jo

Anton Stiglic
iz Radomirja v Savinjski dolini, padel 21. julija 1915 v Galiciji. Mirno spavaj v Bogu!

Martin Less
iz Zdol pri Brežicah, umrl vsled ran v ruskem ujetništvu. Mirno spavaj!

Franc Jeračnik
iz Luč na Štajerskem, umrl v bolnišnici, na Ogerskem. Sladko snivaj!

Janez Kokalj
iz Križa pri Trziču, je padel dne 19. oktobra 1915 v Galiciji. Na svidenje!

Mihael Novak
iz Prebačevega, padel je dne 7. julija 1915 blizu Trbiža. Svetila ti večna luč!

Jakob Geratič
iz Izmanjcev pri Nego-
vi, član Mar. družbe,
umrl na laškem bojišču.
Počivaj v miru!

Ivan Zupan
iz Križev pri Trziču, padel v Galiciji dne 23. junija 1915. Blagor ti, ki v Bogu spavaš!

Franc Arko
iz Brež pri Ribnici, padel dne 22. oktobra 1915 na laškem bojišču. Spavaj mirno v Gospodu!

Ivan Ribnikar
iz Praprotnice Police pri Velikovcu, padel septembra 1915 na ruskem bojišču. Pokoj ti večni!

Anton Vajdel
iz Šmihela nad Mozirjem, padel 7. novemb. 1915 na južnem bojišču, odlik. s hrabr. svetinjo. Počivaj v miru!

Franc Zupan
iz Stopnika pri Vranskem, padel je dne 24. julija 1915 na laškem bojišču. Večni ti pokoj!

Štefan Modrič
iz Brd pri Kotmari vasi na Koroškem, umrl dne 20. avgusta 1915 v Galiciji. Bog s teboj!

pravijo, da so s tem vrnili Francozom njih obisk letalcev na neutrjeno mesto Freiburg. — Na turškem bojišču ni v zadnjem času nobenih, spomina vrednih novic.

2. febr. Šest nemških Zeppelinov je priletelo nad angleško obrežje. Obmetavali so z bombami Liverpool, Birkenhead, Sheffield, Humber. Napravili so veliko škode in se nepoškodovani vrnili. — Tudi nad luko pri Solunu je prišlo zopet neko nemško letalo, ki je povzročilo velike požare.

2. febr. Na ruskem bojišču topniški boji, na laškem prasko brez pomena. — V Albaniji so prekoračile naše čete reko Mati, deset kilometrov južno od Leša in prodirajo proti Draču. Pohod se vrši počasi, ker ni potov in nagaja hudo deževje. — V Črnigori je mir. — Na Ruskem so dobili novega ministra, predsednika Stür-

merja, ker je prejšnji, Goremkin, odstopil vsled visoke starosti. Na potek vojske baje ta osebna izprememba ostane brez pomena.

3. febr. Na gališkem bojišču so naši odbili ruski napad pri Bojanu. Tudi zračna letala so na tem bojišču živahno delovala na obeh straneh. — Na laškem bojišču so si naši s pogumnim napadom pri tolminskem območju zahodno od Sv. Lucije nekoliko razširili svoje postojanke. — V Albaniji so naši prodrli do Skruje.

3. febr. Naša vodna letala so trikrat obiskala Drač ter pri sovražnih šotorih napravila veliko škode. — Dne 2. februarja so tri vodna letala bombardirala Valono ter v luki in pri šotorih poškodovala mnogo naprav. Pri tem se je pa posrečilo sovražnim baterijam, da so zadele enemu letalu njegov motor, zato se je letalo moralo spustiti na morje. Komandant letal,

Konjevič, je to opazil, spustil se s svojim letalom na morje k zadetemu letalu, in je v sredi najhujšega ognja, sovražnih baterij z obrežja, kljub temu da sta dva torpedna razdiralca hitela proti njemu, rešil iz zadetega letala oba letalca, in je letalo, ki ga ni mogel rešiti, popolnoma uničil. Zadnji hip pred napadom sovražnih razdiralcev se je Konjevič dvignil s svojim letalom in se 220 km daleč brez vsake škode pri letalu vrnil v kotorsko luko.

3. febr. Škoda, ki so jo Zeppelini napravili v Solunu, v Parizu in na Angleškem, je veliko večja, kakor se je izprva mislilo. Porušeni so celi oddelki hiš.

Ruski minister za mednarodne stvari, Sazonov, je izjavil časnikarjem misli ruske vlade o sedanjih vojnih dogodkih. Razmere

bil zadel mrtvoud; na njenih licih so bile zategle poteze. Pri tej prikazni se je strela in zmajala z glavo.

Kako dolgo je strmela v lastno lice v zrcalu, ni mogla povedati. Zavedla se je šele, ko je nekdo potrkal na vrata: sluga je naznanil, da je prišel zdravnik. Popravila si je naglo lase in šla za njim.

Zdravnik je bil bolnika že natančno preiskal. Srajca je bila odpeta in prsa razgaljena. Ko je vstopila gospa Outram, je bil globoko sklonjen nad bolnikom in dalje preiskoval. Stopila je k njemu; on se je obrnil in jo pogledal.

»Posledice padca, nobena navadna nezavest,« je dejal. »On je popolnoma nezavesten, a se bo kmalu zavedel.«

»Na stopnicah se je moral spotakniti,« je dejala, ne da bi pokazala razburjenosti. »Vsekakor je prekucnil vazo in padel na črepinje.«

»Zelo verjetno. Ali bi me ne mogli pustiti še za hip samega? Moram še nekaj preiskati.«

Pogledal jo je čudno, kakor bi hotel

vprašati: Ali bo mogla prenesti? Gospa Outram je razumela njegove misli in odšla. To preiskanje, si je mislila, mi bo prineslo gotovost, če so moji sklepi resnični.

Zdravnik se je spet pripognil nad nezavestnim, odprl je še enkrat srajco na njegovih prsah in opazoval bolnika dolgo in resno. Nato je potipal ušesa in privzdignil trepalnice.

O, ti zdravniki! Oni so velik inkvizitorji človeškega rodu; pred njimi ni skrivnosti, ker imajo ovaduhe v vsaki obliki in prikazni. Kajti nohti, trepalnice, ustna in zobe izklepetajo zgodovino žrtve kakor izdajalci, glavni izdajalci, oči in uho pa iščejo v najskrivnejših globočinah in šepetajo preiskovalcu strašne skrivnosti možganov, srca in pljuč do zadnjega živca in zadnje žile. In kar je še hušje, oni pripovedujejo, za kar nimajo nobene pravice, o tajnih grehah, o moralni gnilobi. In strašno preiskanje pripoveduje tajno zgodovino prednikov, staršev, dedov, dasi se smatrajo njih grehi že pokopani. Tu ni skrivnosti.

Dolgo je motril in tipal zdravnik bol-

nika. Nato je globoko vzdihnil in dejal: »Uboga žena!«

Pozvonil je. Gospa Outram je vstopila.

»To je, kakor sem dejal, gospa Outram,« je rekel in jo pozorno pogledal, kakor bi hotel reči: Ali ve? Ali ji smem povedati? »Rana je zelo krvavela, sicer pa je lahko pretresenje možgan. On se bo kmalu zavedel in posledice bodo kmalu izginile. Drugače pa je njegovo zdravje dobro, ali ne?«

»Jaz nisem nikoli slišala, da bi tožil.«

»Tako? Ne? Kakor se vidi, je moral že mnogo preizkusiti. Na prsah in rokah so brazde, ki jih ima najbrž od udarcev meča.«

»Jaz nisem od svojega moža nikoli slišala, da bi bil kdaj v bitki.«

»Tako? Lahko je pa tudi kaj drugega. Toda gospodu majorju je boljše, ali ne?«

»Mojemu očetu?« je dejala gospa Outram. Pač je dobro opazila nagli prehod na drug predmet, in iz tega sklepala na težka razkritja. A dejala je mirno: »Ne, ne mnogo boljše. Tudi bo težko kdaj boljše.«

v Srbiji in Črnigori so obupne, vendar minister upa, da bodo po vojski prisijali Srbom in Črnogorcem srečnejši dnevi. Grški ne zaupa minister posebno, bolj prijateljske razmere ima Rusija s Švedsko, dasi delajo nemški diplomati tukaj zgago. Razmere med zavezniki so dobro urejene in vlada povsod edinost. Angleški očitajo, da se premalo žrtvuje za sedanjo vojsko, pa Sazonov vabi ruske poslance na Angleško, kjer naj se sami prepričajo, koliko stori Angleška v sedanji vojski. —

Ruski minister je tudi omenil poročila, po katerih naj bi Rusija posebej sklenila mir z Avstrijo in Nemčijo. On pravi, da tega ne more storiti noben minister, da bi izdal svojo čast in dolžnost. Kdor od zaveznikov bi hotel skleniti mir za-se, tak izjavi, da je premagan. Rusija pa se mora vojskovati toliko časa, da bo Nemčija premagana, in ta država bo prva, ki bo morala iz gospodarskih vzrokov nehati se vojskovati. Vkljub temu pa je dejal Sazonov, da se treba pripraviti še za dolgo vojskovanje, četudi je mogoče, da je mir bliže, kakor mislimo. —

Iz teh besed ministrovih vsakdo, ki zna tudi med vrsticami brati, lahko spo-

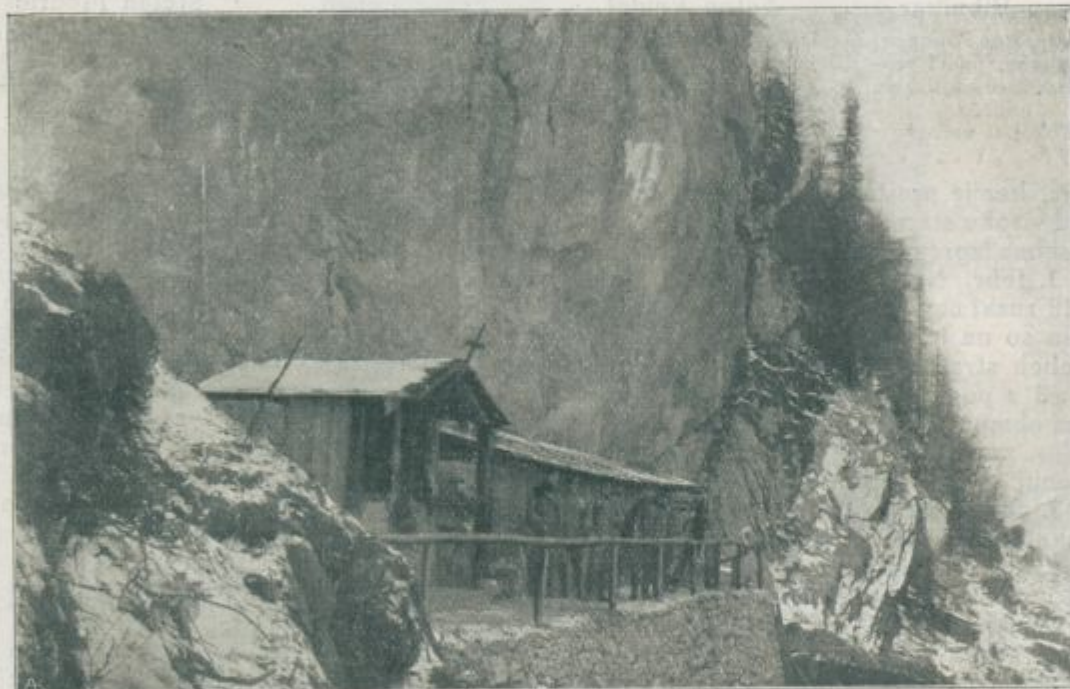
zna, da so na Ruskem ljudje sploh za to, da Rusija za-se sklone mir, da pa je ruska vlada odločno proti temu. Če bi se car odločil za mir, pa-dejo sedanji ministri. Najbrže bo Rusija še naprej brez potrebe prelivala kri za — Angleže. —

Na Laškem je vsled dogodkov v Črnigori in Albaniji ljudstvo še vedno zelo razburjeno. Minister Salandra bi ljudi rad potolažil, in zato napravljaja shode, kjer govori o potrebi vojske. Zanimivo je to, da se sedaj posebno obrača na mladino, zlasti na visokošolce, ter da tem pripisuje vojsko. V Turinu namreč je Salandra rekel dijakom: »Vi ste hoteli vojsko, vi ste nas pričeli o njeni po-

trebi, in zato smo jo tudi napovedali.« — Tako sploh govore ljudje, ki so pri igri stavili svoj zadnji denar. — Salan-

Drž. poslanec dr. Lovro Pogačnik pred svojim skalnatim stanovanjem, v družbi častnikov cesarskih strelcev, 2000 metrov visoko v gorah.

Župnišče nekega pešpolka na južno-zapadnem bojišču v gorah.

»Teško. Lahko se mu bolečine samo nekoliko olajša. Namenjen sem, da bi pogledal k njemu, ker sem ravno v hiši.«

Zdravnik in gospa Outram sta si med tem kratkim pogovorom ostro gledala v oči. Zdravnik se je vpraševal: Ali naj povem? Gospa Outram: Ali ve? Oba sta igrala težko vlogo v strašni drami, ki se je odigravala v mirni sobi pri stegnjeni nezavestni postavi. Zunaj se je hihitala in šepetala služinčad. Zdravnik se je odpravil. Takrat je vprašala gospa Outram:

»Gospod doktor, jaz bi rada nekaj vprašala.«

»O, prosim,« je dejal in spravljal svoj poslušnik.

»Radi ran! Brazde!«

»Ne vprašujte!« je dejal zdravnik, in v oči so mu stopile solze.

»Potem mi naj pomaga Bog!«

»Da, Bog naj Vam pomaga, uboga žena!«

XXXI. Velike priprave.

Očetu Cosgroveju ni ugajal razvoj dogodkov. Usoda jih je tako naglo spletla in

na tak način, da ni mogel biti zadovoljen. Častitljivi starček ni bil eden tistih mož, ki jim nič ne vzame ravnodušnosti; pripadal je tistim nemodrim značajem, ki ravno to delajo, kar prepoveduje človeški razum. On tudi ni bil zagovornik okorelega konservatizma, ki se zmeni samo za to, kar je že na svetu, ter ima za geslo: »Pustite vse pri starem!«

Ko mu je gospod Hamerton vse obrazložil, je bil ves navdušen za gospoda Maxvella.

»Izvrsten mož!« je dejal. »Rad bi videl, da jih bi bilo več takih med nami.«

»Kaj pa naj postane iz potrpežljivosti in okornosti Vašega ljudstva?« je hudobno vprašal gospod Hamerton. »Vi, dobri kristjani, ste vedno nedosledni. Pravite: značaj se izkleše le v boju in trpljenju. Toda izogibate se ju, kjer količkaj je mogoče. Pravite: križ je kraljevska pot v nebesa. In vendar si želite samo blagostanja in še nebes povrhu. Oba svetova hočete imeti obenem. Če bi jaz bil kaj, bi hotel biti manihejec; vera o principu hudega, ki je predvsem ustvarjeno, da izkuša dobre,

in o duhu, ki poplača njih zvestobo, ta vera bi meni ugajala.«

»To ravno verujemo mi!« je dejal oče Cosgrove. Ob takem nasprotniku se je zdel samemu sebi kot otrok, četudi je dobro vedel, da je pravica na njegovi strani.

»Seveda. Toda vi se borite s poglavarjem teme s tem, da se mu izogibate, dočim bi se mu morali odločno zoperstaviti.«

»Ali je vse pripravljeno?« je vprašal oče Cosgrove, da bi končal že enkrat te »neumne prepire«, kakor jih je imenoval.

»Da, vse. Ali Vam ni prav?«

»Ne, to se pravi, meni, kakor veste, je že prav,« je dejal oče Cosgrove in spet risal v zrak svoj krog. »Vse bo prav. Božja previdnost vodi vse modro.«

»Torej je vendar neki Demiurg, ki se vtika v človeške razmere?« je vprašal gospod Hamerton. Zelo mu je bilo v zabavo, če je mogel preprostega duhovnika, čigar vero je z zavistjo občudoval, spraviti v zadrego.

(Dalje.)

nie« prekršila določila morskega vojnega prava. Temu pa se Nemčija ne vda, ker bi bilo s tem izpodbito dno vsemu nemškemu vojskovanju s podmorskimi čolni. Vidi se, da so Amerikanci nastavili Nemčiji zelo nevarno past. Ker se Nemci bratijo izpolniti ameriške zahteve, zato se je spor med tema državama tako poostiril, da se je bati najhujšega. Časopisi že pišejo, da je v bližnji bodočnosti mogoča napoved vojske Nemčiji od strani Amerike. Nemški listi zatrjujejo, da je Nemčija vse storila, kar je sploh mogla storiti v poravnavo tega spora, in če pride do vojne, nosi vso odgovornost za to Amerika. — Prezgodaj je še sklepati, kaj bi se vse zgodilo in izpremenilo, ako pride do te vojne, kajti Japonci bi bili težko stem zadovoljni, ker bi pri morebitni zmagi sovražnih zaveznikov morali svoj plen deliti z Amerikanci, s katerimi so si pa kakor pes in mačka.

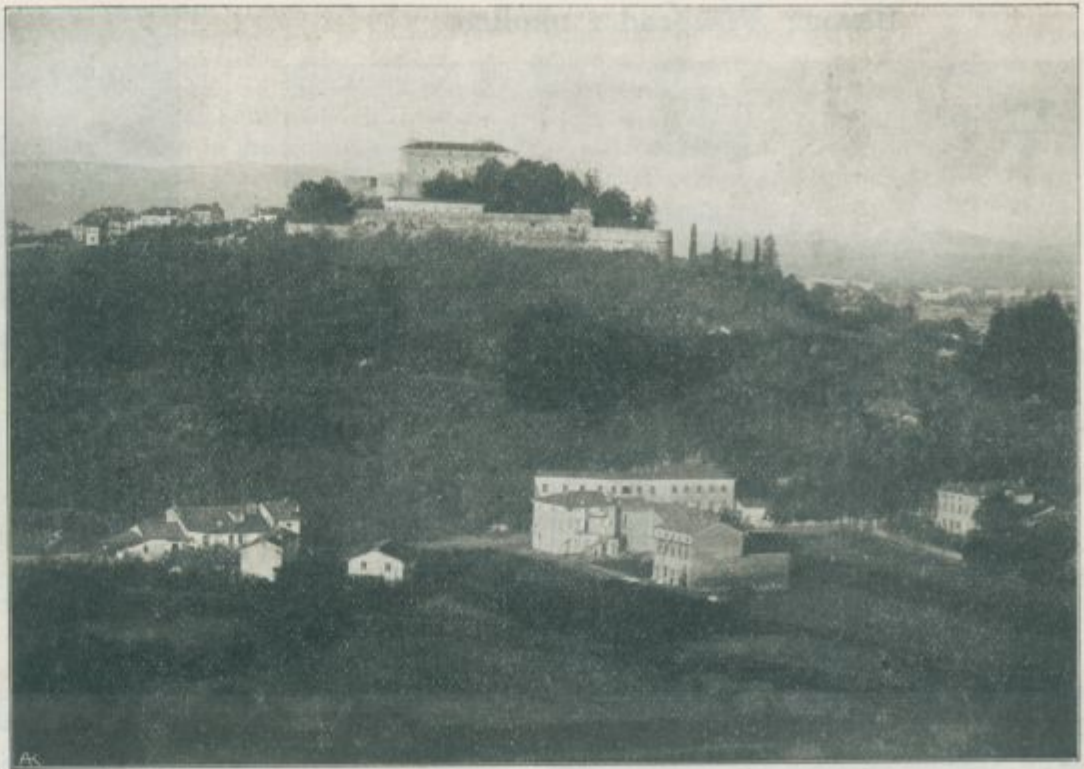
Goriški grad; v ozadju na desni Doberdob, ena najvažnejših pozicij.

Sila je iznadljiva.

Radi sovražnega obroča moramo varčevati na vseh straneh, tako s platnom kakor s hrano in z milom. Dr. Rüdiger v Sodenhalu priporoča, da bi uporabljali zdravniki pri operacijah časopise za podlogo, kakor dela to on že več let. Časopise zloži v vrečo in jih razkuži v sopari, potem jih podklada. To je zelo primerno posebno pri gnoječih ranah, ker se prime potem kar konce časopisov in vrže v ogenj. Prihranjeni so torej troški za pranje, a tudi možnost, da bi se zastupil človek ali žival z dotičnim gnojem. Tudi Angleži varčujejo, dasi so mislili, da ne bo njih preobilja nikdar konec. Na Škotskem in po Angleškem nabirajo po »bogs«, to so močvirne višine, šotni mah in ga pošiljajo cele tone v London in v Edinburg, kjer ga pripravijo za obvezila. Tega mahu je

Porušen državni kolodvor v Gorici; v ozadju gore, kjer se vrše za posest istih neprestani boji.

več vrst, nekater je vidno-zelen, drugi je temnozelen; za obvezila je rdečkasti najboljše, ki ima mehko steljko kakor ženilja. Ta mah očistijo, posuše na zraku, stlačijo v vrečice, razkužijo in podloga za operacije in obveza za rane je gotova. Mah vsekuje mokroto bolj kakor bata ali lesna volna in ne stane skoraj nič.

Pomanjkanje barv v Italiji.

Glasom »Secola« je kemik Tulli Buzzi, ravnatelj kraljeve tkalne in barvalne šole, izjavil, da je nastalo veliko pomanjkanje omenjenega blaga, vsled katerega so tovarne za sukno, klobučevino, papir, usnje itd. morale svoje obrate ustaviti. Omenjeni Buzzi pozivlje tamošnje tovarne, naj naberejo odgovarjajočo vsoto denarja, s katero naj se s pomočjo vlade ustanovi znanstveni inštitut in industrijski laboratorij, s katerim da bo v bodoče Italija od Nemčije neodvisna.

Goriški državni kolodvor; hrib sv. Valentina (1) in Sv. Gora (2).

Bosna: Višegrad z okolico.

Višegrad ob Drini.

Razrušen most pri Višegradu.

Skupina Črnogorcev in Srbov na mostu.

Častniško kopališče v okolici.

V dobrodelen namen v vojni oslepelim vojakom kakor tudi goriškimi beguncem je namenjen del čistega dobička razglednic „Vojska v slikah“, katerih je izšla že 7. skupina eno- in dvobarvnih domačega izdelka. **Slovenci, poslužujte se vedno in povsod razglednic „Vojska v slikah“!**

ZMES.

Ponočni strah.

Po bitki pri Jeni je Napoleon nekaj časa stanoval v gradu Šarlotenburg. Tu je stala v sobi, kjer je obedoval kralj Friderik Viljem III., ura, ki je živo posnemala trobentanje vojakov. Ta soba je bila tudi Napoleonu pridržana za stanovanje. Najbrž je kak poreden sluga uro zvečer navil, in o polnoči so troblje zatrobile po celem gradu. Služe, adjutanti, tudi Napoleon — vse je hitelo iz postelj, vsi so mislili na zavraten napad. Pa kmalu je vse prenehalo, ne da bi bili prestrašenci zvedeli, odkod to trobljenje. Zato so po gradu postavili straže; ob eni se je trobljenje zopet oglasilo, in ker so straže šle za glasom, so prišle tudi v obednico, kjer je stala ura in — trobila.

Prijazen odgovor.

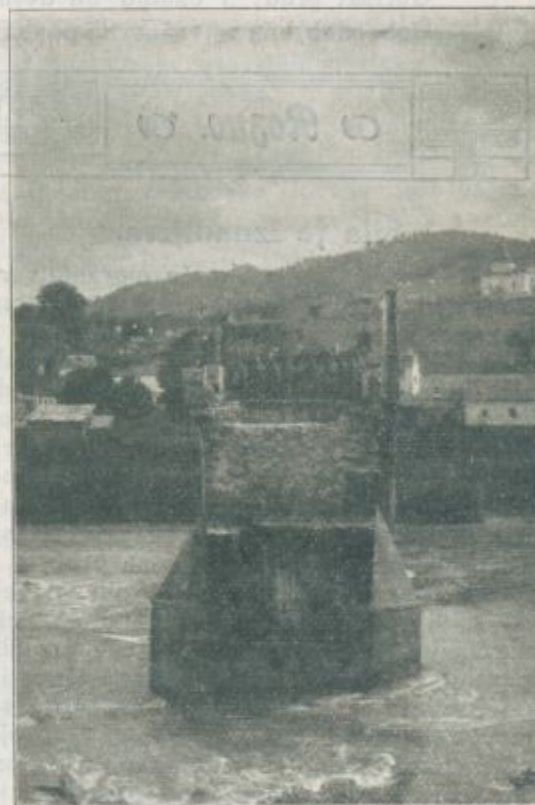
Ko je general Blücher sklenil podreti Jena-most pri Parizu, ga je celo pruski poslanik, v Parizu v imenu kneza Talleyranda, voditelja francoske politike, prosil, naj most ohrani. — Blücher je odgovoril: Jaz sem zapovedal razrušiti most, in ne smem tajiti, da bi mi bilo zelo ljubo, če se poprej knez Talleyrand še na most vsede, kar vas, prosim, da mu blagovolite sporočiti.

Sprava.

Žena, ki se je po prvem prepiru z možem spravila z njim, je dejala: In da se to nikoli več ne zgodi, dragi Marko, dajva tako-le napraviti: Kadar bova oba ene misli, takrat imej ti prav, kadar sva pa nasprotnih misli, naj pa moja velja!

Po lisičje.

Stari Aron je šel z večjo vsoto denarja skozi gozd; tam ga napadi ropar, ki kriči nad njim: »Denar ali pa življenje!« — »Denar, denar!« pravi Aron. »Toda denar ni moj, in moj gospodar mi ne bo hotel verjeti, da so mi ga ukradli. Zato vas prosim, da mi prestrelite mojo suknjo, da se s tem izkažem.« — »Prav!« — »Torej ustrelite sedaj v plašč!« — »Dobro!« — »Sedaj pa v klobuk!« — »Izvrstno zadeli!« — »Sedaj pa še v —« — »Zdaj ni nobene krogle več v revolverju!« zavpije ropar. »Denar sem!« — »Kaj, nobene krogle več? Tudi vinarja ne dobite!« zavpije Aron in jo vlije skozi gozd proti bližnjim hišam.

Črnogorska posadka na mostu.

Poredno.

A: Čudno in nerazumljivo: Zopet ne najdem svoje, uredništvu že davno izročene dramatične pesmi v listu! — B: Ali si že pogledal pod rubriko: »Nesreče« ali pa: »Hudodelstva«?

Fellerjev prijetno dišeči, osvežujoči, bolečine lajšajoči rastlinski esenčni fluid z zn.

„ELSA-FLUID“
pozdravi
glavobol.

12 steklenic franko 6 kron. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 331 (Hrvatska). Nad 100.000 zahv. pisem in zdravn. priporočil.

Kaj se vse zgodi na svetu? Trije vinski piparji so sedeli v gostilni pri mizi in žulili vsak svoj četrt cvička, ko vstopim v gostilno in se blizu njih vsemem k drugi mizi.

»Prosim te, Tonej, nikar se ne vtikaj vmes, če jaz kaj pripovedujem,« dejal je najbolj zgovorni pivec med njimi. — »Sedaj ne vem prav, kje sem nehal.«

»Od nekega grobarja si začel klatiti,« reče Tonej.

»Da,« nadaljuje govornik, »grobar je videl dva mlada človeka, ki sta stala pri vratih pokopališča; bila sta prav lepo oblečena.«

»Kaj bi rada?« ju vpraša grobar.

»Pojdimo noter v hišo,« zašepeta mladi gospodič in se ozre po cesti okrog, kakor bi se bal, da ga kdo vidi. — Bilo je proti večeru, in grobar ju pelje v sobo, prižge luč in ju vpraša, kaj hočeta.

»Gospod grobar, nocoj vas sreča išče,« pravi gospod, »ako mi pod prisego, da znate molčati, do jutra izkopljete dva groba, drug poleg drugega. Ko delo dovršite, se pol ure odpočijte v hiši, potem pa pridite k grobovoma; našli boste v vsakem grobu mrliča in ta groba zakopajte, da bosta kakor drugi novi grobovi.«

»Ali si upate to napraviti?« vpraša ga poleg stoječa gospa ali gospodična, karkoli je že bila.

Grobar se je prestrašil in odskočil, rekoč, da za noben denar on tega ne naredi. Da bi on hotel kak umor prikriti, tega on ne more za nobeno ceno, ker bi nikoli več ne imel nobene mirne ure.

»Tu ni o nobenem umoru kakega govora,« zavrne ga mladi gospod, »in če on tega ne stori, bo to rad kdo drugi naredil, kajti dobil bo zato deset tisoč zlatov.« — Pri tem je vrgl na mizo debel šop tisočakov.

Denar je pa zlodej, posebno če ga je cele kupe, in je že mnogo ljudi premotil. Tudi grobar ni premagal skušnjave. Prisegel je vedno molčati in šel kopat groba. — Tujca pa sta šla na izprehod okoli pokopališča in večkrat prišla gledat, kako delo napreduje. Tema je

Usoda papirnatih čevljev — v burji.

še bila, ko je grobar dovršil svoje delo in to ves potan tujcema povedal.

Mladi gospod se mu je zahvalil, celo roko mu je stisnil in naštel obljubljeni denar. Oporzil ga je pa še posebej na svetost prisega. — Grobar je spravil denar; čudno se mu je

zdelo, zakaj ženska joče, a ker je bil pod prisego, je odšel za pol ure v sobo počivat.

Te pol ure je bilo za grobarja cela večnost; vsak hip se je hotel dvigniti in iti pogledat, toda prisega in grozen denar, ki ga je s tresočima rokama spravil v skrit predal v omari, sta ga zadrževala.

Pol ure končno vendar mine; grobar teče kakor nor k grobovoma — in kaj vidi? V enem grobu je ležal gospod in v drugem pa gospodična ali gospa; oba sta bila že mrtva. — Grobar v naglici zasuje grobova in ju zravnna, da sta bila kakor drugi novi grobovi. Toda to delo ga je tako prevzelo, da je še tisti dan nevarno obolel; zmešalo se mu je in umrl je, ne da bi se bil zavedel in s kom izpregovoril.

Kdo neki sta bila ona mlada človeka?« vpraša Tonej, »in ali ni nikdo nič izpraševal za njima? — In sploh, kako je ta stvar prišla na dan? Kako si ti za to zvedel, če je grobar takoj znorel in nezavesten umrl?«

»Teža nihče ne vé, saj si slišal, da grobar o tem ni z nikomer mogel govoriti... Oj, joj, ura je že polnoči. Jaz moram hitro domov; če ne, mi žena pred nosom vrata zapre. — Lahko noč!«

»Počakaj!« kričita tovariša za njim, »ti si naju najbrže nalaгал.«

Toda on ju ni več slišal, bil je že skozi vrata na cesti.

»Odkod, zlodja, je pač on to zvedel?« vpraša Tonej tovariša.

»No, jutri ga še enkrat vprašava,« reče modri tovariš. »Če ne bo mogel tega s pričami dognati, ga zapodiva iz gostilne, saj plačal itak ni nič; potem naj ima druge ljudi za norca.«

Kolikor bolj neverjetna je kaka novica, tem več ima vernikov, sem si mislil, plačal in tudi jaz odšel iz gostilne.

Stenice prenašajo jetiko. Dr. Devèvre je opisal sledeči slučaj: V neki rodbini je obolel in umrl otrok od jetike, par mesecev po njegovi smrti je obolel drugi otrok na jetiki in umrl v kljub vsemu zdravljenju. Zdravniku se je to čudno zdelo. Izpraševal je starše natančno in dognal je: da so pač razkužili posteljnino po smrti prvega otroka, niso pa razkužili posteljnjaka, in drugi otrok je spal na njem — in da imajo v stanovanju že pet let stenice, ki se ne umaknejo pred nobeno stvarjo, otroka sta bila vsako noč oklana od stenice.

Zdravnik je domneval, da bi bile stenice povzročile jetiko otrok, bodisi da so jo prinesle ali pa da so bolezen naravnost iz sebe prinesle v kri otrok. Da se dožene ta možnost, je napravil poizkuse v družbi drugih zdravnikov: Vcepili so kuncem steničje krvi, drugim so vcepili posušeni steničji sleč in zopet drugim so dali stenic med krmo. Nasledek je bil, da so dobili vsi ti kunci v najkrajšem času jetiko. Stenica ima najbrž v sebi strup, ki naredi bolezen, kakor prenaša ali povzroči uš pegasti legar. Tako se tudi pojasni marsikateri slučaj bolezni in smrti pri detetih in zagoneetni slučajji jetike pri odraslih. Moderni zdravnik se ne zanima toliko za bolezni, ki so ali naj bi bile v rodbini obolelega, ampak se prepriča, v kakem stanovanju in v kakih okoliščinah živi bolnik, ki išče pri njem pomoči. Bolnik, ki stanuje v nesnažnem in neprezračnem ali vlažnem stanovanju, bolnik, katerega kri pije in zastruplja mrčes, bo pričakoval zaman pomoči od zdravlja.

Navadno napraši mati otrokovo posteljo prav na debelo s caherlinom in namaže lesene dele s kako jedko snovjo, kadar vidi, da so objedle stenice njenega ljubčka. Tako praše-

nje in mazanje pa škoduje bolj nežnim otročjim pljučam nego stenicam, ki se skrijejo drugod in pridejo zopet ponoči k otroku. Vobče pravijo: Stenic ni mogoče zatreti. Stene pokrijejo z lepim obojem, postelja je lepo postлана, okno skrbno zaprto, da ne pride zrak v sobo. Ponoči se popraska malo, zvečer se napraši, čez dan se molči strogo o tem, da so stence v hiši. Za preganjanje stenice je več sredstev, najboljša je snaga. V sobi, kjer veš, da so stence, ne vesi ničesar na zid, dokler ni odpravljen mrčes. Posteljnino znesi čez dan vun in

Francoski papirnat denar.

stepi. Solnce ne zamori stenice, bolj jim škoduje mraz, zato je največ stenice v južnih mestih in v stanovanjih nad pekarijo, v sobah poleg kuhinje. Kjer je zelo dosti stenice, je treba korenitega dela. Tudi stroški so. Ali kdor ve, da škoduje stenica zdravju, se ne bo ustrašil stroškov. Iz posteničenega stanovanja spravi vse pohištvo vun. Ostrži stene in prah sežgi. Zgibe pri tleh in pri vratih, špranje med dilami, vse namaži ali polij z vitriolom. Posebno okoli peči in oken. Namочи pero v vitriol in zmaži vsako luknjico. Ko je stena pobeljena in poslikana, skuhaj divjega kostanja ali pelina in vlij vrelo po tleh, ovij cunje okoli metle in pobriši in šele potem začni ribati. Kjer so položena tla, polij tla s terpeninom. Vsako špranje v tleh in v vratih je treba zamazati in vsako luknjo v zidu zadelati. Pohištvo je treba tudi korenito osnažiti. Najboljši je vroč kostanjev luč, s tem opari, kar se da opariti brez škode, drugo namaži s terpeninom ali s petrolejem, vitriolom; poslednji je bolj nevaren, ker razje vsako tkanino. Pri posteljah in divanih razderi vse, da prideš v skrite kote. Žimnice razderi in opari žimo in perje. Slamo sežgi. Razderi tudi vzmetnjak (feder miganice), ker se skrijejo v njem najraje stenice. In ko je vse tako očejeno, se ne zaziblji v brezskrbnost, sovražnik se potuhne in pride zopet, če je le ostalo kako jajčece kje skrito. Zato je treba ponoči večkrat vstati in pregledati posteljo. Vsako jutro poglej šive pri žimnicah, zid pri postelji, kote zidov, posebno otroško posteljo. Ne nehaj s stepanjem, parenjem, mazanjem, dokler ni pregnan nevaren sovražnik, glej pa tudi, da si ga ne prineseš zopet od kod. Ne kupuj nikdar pohištva v starini, tudi obleke ne. Kadar prideš s potovanja, se preobleči takoj in očedi obleko, perilo vrzi v krop. Ako prenočiš v neznanem kraju, vzemi vselej prah za mrčes seboj, če spoznaš po vonju, da so v sobi stenice, pusti goreti luč in odmakni posteljo od stene. Obgrizena mesta namaži s salmijakom. Ne imej nikdar v sobi umazanega perila, mokrih cunj. Otroka ne puščaj nikdar v mokrih plencah, posteljico osuši in prezračni vsak dan. V zimskem času deni pernice in žimnice večkrat na ledeni zrak in segrej potem pri peči. Američanke pravijo, da zamori mraz bacile in mrčes v posteljnino. Vrela galunova raztopina zamori vsako zalego. Kjer pa ni mogoče nositi posteljnjaka vun, postavi pod posteljo posodo, napolnjeno s klorovim apnom, zapri okna in vrata. Posteljnino je bolje nesti iz sobe. Zvečer prezračni sobo. Klorov vzduh zamori stence.

Gospodinja.

Nadomestilo jajc. »Doterol« (rumenjako-vina) se rabi kakor jajce za kuhane ali za pečene jedi iz moke. Doterol, ki se dobi v obliki vinarkega novca, se razprosti na žlici mlačnega mleka in se umesi. Okus je izboren, barva je lepo rumena. En krožek se rabi namesto enega jajca; stane dva vinarja. V Ljubljani se dobi pri g. Šubert, Židovska ulica.

Narejene juhe z redilno drožjo. Dobe se v vseh boljših prodajalnah pod imenom »Heka«. Je krompirjeva juha z goljaževim okusom, je grahova juha, kuminina, gobova in lečina. Te juhe so jako okusne, zanje ni treba ne dosti ognja, ne dosti časa, 15 minut se kuha na kropu. In kar je zdaj največ vredno — tudi masti ni treba! Kdor si hoče pa skuhati izbornu juho, dene še lahko malo masti v krop. Zavitek za 12 vinarjev je za pol litra kropa. Dobi se tudi goljažev izvleček, s katerim se skuha krompirjev ali zeljnat guljaš brez vsake masti in mesa. Zavitek za 30 vinarjev je za 2 kilograma krompirja. Ako skuhaš fižolovo juho ali kaj drugega, deneš lahko malo tega izvlečka, pa je zabeljeno; dan za dnevom pa ne bi to šlo, ker bi paprika škodovala želodcu.

Kako naj se kuri, to nam pove vsaka gospodinja drugače; so seveda tudi različne peči in ognjišča. Nekatera gospodinja stavi po malem, a večkrat na ogenj, druga zabaše enkrat, pa dosti. Pri pečeh je najboljša, če se more naložiti enkrat in potem zapreti, da obdrže toploto; pri kuhi se naloži lahko izprva dosti, da se razgreje ognjišče, potem se doda kaj malega, če je treba. Pozimi ni tako natančno, poleti pa je treba gledati, da mine ogenj, ko je kuhano kosilo. Marsikatera ženska nabaše zjutraj premoža na ogenj in čaka potem, da ji zavre krop, ki bi ji zavrel hitro, če bi pokurila par polenc. Navadno stavimo premož na žerjavico, pa je bolje, če se dene premož pred žerjavico. Pepel je treba izprazniti vsak dan, zato podstavi papir pod posodo in jemlji pepel rahlo z lopatico vun, stresaj ga rahlo in pokrij s papirjem, da ne gre v zrak. Pepel od drv spravi posebej, ker je poraben za luž in marsikaj drugega.

Čebula, ki je omrznila, je še dobra, samo prekladati se ne sme. V kleti shranjena čebula gnije hitro in je nezdrava, ker vleče čebula vsak slab zrak nase. Spravljati se mora na zračnem in suhem prostoru, biti mora obešena. Čebula, ki leži na kupih, segnija hitro. Da ne začne čebula kliti, obesi jo za par ur v dim ali podkadi močno.

Knjigovoznica

Katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani

Kopitarjeva ulica št. 6

priporoča

originalne platnice

za

Ilustrirani Glasnik

V delo se sprejema že sedaj, a izvršilo se bo šele po končani vojni.

Rižev zdrob s sadjem. Skuhaj riž na vodi do mehkega, da bo bolj gostljat, primešaj mu par žlic sadjeve mezge ali zakuhe, in jed je gotova in dobra. Lahko se osladi in poštopa s sladko skorjo. — Tako se skuha tudi pšeničen zdrob, ovsen zdrob ali močnik vseh vrst.

Zračenje kleti je neobhodno potrebno, da ostane sadež v nji zdrav. Okoli poldne odpri okna in vrata. Pri hudem mrazu zadelaj okna od zunaj s slamo in konjekom. Klet za zelenjavo ne sme imeti več nego sedem stopinj toplote in ne manj kakor dve stopinji.

Usnje ne poka. Namaži obutev vsakih štirinajst dni z ricinovim oljem, preden namažeš, izperi raz usnje mažo, ker se sicer ne more napiti olja. Podplati postanejo trpežni in ne pijejo vode, ako namažeš nove z lanenim oljem. Po maži poka usnje rado, treba je štediti ž njo in ne nanašati je kar na debelo na usnje. Za mazanje s pasto ne jemlji nikdar krtačice, ampak platneno krpo. Zdrgni s svilen ali pavolnato krpo. Kadar prideš domov, se sezuj hitro in skrbi, da se prezrači obutev. Toplota noge in pot razkrajajo usnje. Kdor šepa, naj nabaše pri peti papirja, položi čevlji in obteži pošepano mesto, da se zopet izravna. Prah, blato, posebno ilovica, mokrota, škodujejo usnju, treba je torej očistiti in posušiti obutev takoj, ko se sezuješ.

Drobiž.

Brez masti. Vse, kar je od masti, je silno drago, ker je vsled vojske nastalo silno pomanjkanje prašičev; obeta se sicer, da pride nekaj iz Rumunije, prišlo je tudi nekaj iz Srbije na Dunaj, pa to so le kaplje v morju potrebe. Po 16. decembru je nastavljena cena za kilogram slanina na K 6-39, čez zimo bo padala polagoma, da bo prišla do pomladi na 5 kron. Namesto da bi bila sedaj, ko se pokolje večinoma, kar je pri hiši, slanina cenejša, bo torej na pomlad. Nasledek tega bo, da bodo hiteli zdaj kliti in prodajati kar vse vprek, a tudi, da bodo porabili hitreje krmila in pritegnili h krmljenju prašičev, kar bi bilo treba spraviti za ljudi; na pomlad pa ne bo ne prašičev ne krme. Cena slanini je tako visoka, da se ne more preskrbeti vsaka gospodinja z njo. Dokler je bila cena sedanjim časom še primerno nizka, pa ni bilo dobiti slanina, dasi je marsikatera gospodinja prosila ponižno za pol kilograma. Koliko potov, postajanja okoli mesarjev, prošelj, je bilo treba — preden se je dobilo te mesece kilogram slanina, to vedo ljubljanske gospodinje in matere. Slanina je bila K 3-60, mast 6-7 K. Pri mesarju nisi dobil slanina, če si jo tudi iskal s krvavo glavo, mesarji so topili slanino, kolikor je je pač bilo, ker so dobili naprodaj samo mladitino ali neizpitane prašiče, ali pa so obesili slanino v dim. Vlada je menila, da bo pomagala ljudem, pa je znižala ceno masti mesarjem in zvišala ceno slanina na K 3-90. Zdaj pa ni na trgu ne masti ne slanina; mesarji prinašajo meso, ki se ga drži še slanina. Mesarjem mesto pač ne pride v okom, tako je bilo vedno, tudi v prejšnjih stoletjih ni mogel rotovž ugnati teh mož. V očigled pomanjkanja slanina si moremo staviti vprašanje, ali je mast res tako neobhodno potrebna pri vsaki jedi, ali so se valjali vse čase ljudje takorekoč v zabeli, in če se niso, so bili zato bolj bolehniki kakor mi, so li umirali pred časom?

Odgovor je: Ne! Vzemimo za zgled stare pušcavnike, hude poste v starih časih, strogo življenje redovnikov. Spomnimo se revnih ljudi, ki so jedli vse življenje nezabeljen sok, ljudi, ki so živeli ob vodi in kruhu in ob rastlinah, a so doživeli visoko starost pri zdravem telesu in duhu. Spomnimo se, da je mast po-

gosto kriva hudih bolezni želodca, da so debele golše Korošcev le nasledek prevelikega uživanja maščobe in da marsikateri želodec ne prenaša nikakih maščob. Rastlinojedci ali vegetarijanci jedo večinoma vse brez masti in so vendar zdravi. Seveda je zabeljena jed bolj okusna kakor nezabeljena, ali v sedanjem času ne moremo gledati toliko na okus, okus je tudi stvar navade. Dívjak, ki ni jedel še slane jedi, se pači, kadar jo užije prvič, otroku, ki je užival doslej mleko, se gabi mastna jed, otrok je rajši nezabeljen krompir, fižol, repo, kakor pa zabeljen. Na Gornjem Avstrijskem, in tudi po več drugih krajih, ne jedo kruha drugače, kakor če je namazan z maslom, gosjo mastjo ali kar s svinjsko mastjo, dočim prebavimo pri nas prav lahko nenamazan kruh. Povsod se je kazala nekaj let sem velika potrata z mastjo. Gospodinje, ki ne ljubijo dela, so dajale rade h kavi, čaju ali k sadju namazan kruh za večerjo, krompir v oblicah (gomašnjah) z maslom, krompir s smetano in podobno. Pogostoma so se cvrle »šnite«, »krofi«, »miši«, telutina, janjetina, piške, — kar je porabilo silovito masti in še pokvarilo želodec.

Še zdaj cvro in pripravljajo po nekaterih hišah take jedi, kar bi moralo biti naravnost prepovedano; vsaka gospodinja mora imeti toliko čustva in razuma, da ne sme tratiti tega, kar je drugim potreba, kar izginja s trga. Ne-pošteno je, ako se zalaga gospodinja čez svojo potrebo, ko druga ne more dobiti masti. Mast se tudi ne drži par let, požaltavi, in če je jako žaltava, pokvari jed. Razumljivo je tudi, da bo zaplenjeno ob času sile tam, kjer bo blaga čez lastno potrebo; v Meranu na Tirolskem uvajajo že karte za kupovanje masti.

Nemški profesor Oppenheimer pravi, da je bil narastel konsum masti, posebno po mestih, čez vsako mero in čez vsako potrebo; dočim pride zdaj na Nemškem okolj 106 gramov na glavo, zadostuje popolnoma samo 40 gramov na dan. Škrobovina in sladkor nadomeščata brez vsake škode mast, nekoliko masti pa je v večini sadežev. Namesto masti je treba uživati s kruhom sadje, med, korenjevo in pesno mezgo. Orehi, lešniki, bučne peške, mak, smokve, mleko, sir, meso imajo precej tolšče v sebi. Mnogo jedi iz koruze in ajde — vse vrste žgancev in močnikov — mnogo jedi iz ovsene in prosene kaše in moke se pripravijo in uživajo lahko brez masti. Sadne jedi so večinoma brez nje. Potreba nas bo naučila druge kuhe. Fižol, bob, pečen krompir, kostanj, pečena repa, zeljanci, kuhani krljci, sadne jedi se uživajo lahko brez vsake masti. Za tem bi treba kaj moče. Sadne juhe, jabolčni čaj, vse, kar diši po sadju, ugaja otrokom in ne škoduje odrastlim.

Prsne bolečine niso le neprijetne, temveč imajo tudi zle posledice, ker se boleče prsi gibanju dihajočih pljuč ustavljajo in s tem ovirajo polno dihanje. Prsne bolečine moramo torej takoj pozdraviti, kar se lahko posreči z masažo s Fellerjevim bolečine lajšajočim rastlinskim esenčnim fluidom z zn. »Elsa-Fluid«. Priporoča se ga v nad 100.000 zahvalnih pismih. 12 steklenic pošlje franko za 6 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 331 (Hrvatska). Tudi Fellerjeve nalahno odvajajoče rabarbarjeve kroglice z zn. »Elsa-Pillen« so dobre. 6 škatlic franko 4 K 40 h. (1)

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Klovár.